

Höns behöver sysselsättning

av Ronny Olsson

När det är vinter kan hönsen inte sprätta i den frusna marken efter föda. Om födosöket dessutom begränsas av restriktioner att de ska hållas inomhus eller i rastgård är det extra viktigt att ge dem meningsfull sysselsättning. Höns leker inte och behöver inga leksaker. De vill sprätta och söka efter något ätbart. Vi måste utgå från hönans behov, inte från vårt eget.

Sprättandet

Det är utomordentligt korkat att hindra sina höns från att sprätta eller att klaga på dem för att de sprätter ut halm från redena eller sprätter upp strö i vattenautomaten. Det sitter djupt rotat i hönsens hjärna att sprätta efter föda. Största delen av deras vakna liv går åt till det, om de får chansen. De vill ha ett torrt, mjukt och sprättvänligt underlag, såväl inomhus som utomhus. Tänker man bara på det, är det inte svårt att tillgodose.

Belöningen

Men hur kul är det för dem att gå där dagarna i ända och sprätta och sprätta, utan att hitta något ätbart? Inte snällt alls tycker jag. Strö ut lite hel säd eller mjölmask eller nåt annat nyttigt och gott i ströet varje dag, så de får lön för mödan.

Extra sittpinnar

Ibland vill en höna eller tupp vara ifred och vila sig. Rangordningen i en hönsflock är strikt och en lägre rankad individ kan bli ansatt och behöva komma undan. Några extra sittpinnar inomhus såväl som utomhus brukar lösa problemet. Har den ingenstans att ta vägen, kryper den ofta in i ett hörn eller rede och kan då bli illa hackad av andra höns.

Golvströ inomhus

Här finns många material att välja på. Jord är det naturliga för dem att sprätta i, men det är kanske inte så praktiskt att ha som golvströ. Jag har provat en blandning av sågspån och torvströ och det gillade dom. Jag menar inte kutterspån utan vanligt sågspån som fått torka. Kutterspån är liksom för löst och far bara omkring åt alla håll. Hackad halm är mer sprättvänligt än

Hedemorahöna som fått lite extra att sprätta i. Foto Katarina Davide

Höns, kål och rovor. Målning av Edgar Hunt (1876 - 1955)

hel halm. Har man en loge med hö, blir det höspill på golvet. Nu menar jag inte långa, torra grässtrån, utan de gräsfrön och små växtdelar som blir kvar. Sopa ihop det och släng in till hönsen.

Underlag i rastgården

Närmast hönshuset är det lämpligt att bygga en liten rastgård. Även om man låter sina höns gå fria så mycket som möjligt, kan det vara bra med en rastgård. Men kan den inte hållas torr och sund och säker för rovdjur, är det definitivt fler nackdelar än fördelar med att inskränka hönsens frihet genom att hålla dem i en rastgård. Jag har sett otaliga exempel på olämpliga rastgårdar. En del rastgårdar är rena dödsfällorna. Kommer ett rovdjur in i hönsgården och hönsen inte kan komma ut, blir det ofta massaker. Fria har de flesta hönsen större möjlighet att komma undan.

Precis som golvströet inomhus ska underlaget i rastgården vara sprättvänligt. Hönsen ska inte gå i gyttja. De ska inte tvingas att sprätta i singel eller grov träflis. De ska sprätta i jord och grus. Man kan räfsa i hop torra löv eller lägga in lite jord från komposten, gärna kryddat med något ätbart. Då behövs varken gungor eller andra leksaker.

Snö och frusen mark

Det står i våra genbanksregler att höns, ankor och gäss ska beredas möjlighet till daglig utevistelse. Det är en regel som jag själv har varit med och beslutat om. Jag tycker det är oerhört viktigt att de själva får avgöra om de ska vara ute eller inne på dagarna. Lantraser är anpassade till vårt klimat och de kan inte i längden bevaras inomhus. De bangar inte för att gå ut i några minusgrader. Inomhus kan man hålla frostfritt, men helst inte mycket varmare än så. För stor skillnad mellan inomhustemperatur och utomhustemperatur är inte bra för dem.

Är det mycket snö på marken kan man skott bort en del snö, så de får en bit bar mark eller en snöfri gång att vara på. Har man ankor och gäss uppskattar de ett ställe med halm där de kan ligga, gärna i närheten av deras vatten. Frostskador på tår och simhud kan uppstå om fjäderfån tvingas att gå i snö under en längre tid.

Vintersysselsättning

Ett knippe torkade nässlor är uppskattat och ger sysselsättning, förutom ett tillskott av framförallt järn. Man kan också ge dem grönkål eller ett vitkålshuvud att picka på. Rotfrukter som morötter och kålrötter är också uppskattat. Ger ni kålrötter så klyv dem på mitten. Vill ni inte ha dem på golvet, går det bra att fästa upp halvorna på en spik. Ge gärna matrester, men allt som vi tycker är sött och gott är inte nyttigt för hönsen, även om de kanske äter det. Utgå från hönsens behov.

Nässlor och mjölkört (rallarros) som plockats och torkats under sommaren, grönkål, rotfrukter och groddad säd ger hönsen både vitaminer och sysselsättning under vintern.

En sprättvänlig hönsgård med hedemorahöns. Foto Katarina Davide.